

EMLÉKEZTETLEK, HOGY FELEJTS EL!

A feledtetéshez való jog kérdései és más jogokkal való viszonya

BALÁZS Barnabás

1. Bevezetés

„Az internet nem felejt”, hangzik a sokak által jól ismert mondás, ami sokszor félelemben tartja a közszereplőket, leendő tisztségviselőket, más esetekben meg épphogy nem talál értő fülekre ott, ahol a leginkább szükség lenne rá. Az informatika és az internet világa rekordmértékű fejlődésen esett át az utóbbi húsz évben, alapjaiban változtatva meg az emberiség életformáját. A kommunikációnk soha nem lesz már olyan, mint azelőtt volt. Létrejött egy másodlagos információs valóság, egy hely, ami a valódi életünk leképeződésévé kezd válni, persze bizonyos torzulásokkal. A COVID-19 járvány pedig még inkább az internetre helyezte át hétköznapi életünket. A mai információs társadalomban pedig egy ember minden pillanata rögzítésre kerülhet és egy kis balszerencsével a korábban elkövetett hibánk akár egy életen keresztül elkísérhet, gátolva a karrierépítést és a magánéletben való kiteljesedést. Minél több információt, hírt tárolnak és hoznak nyilvánosságra rólunk, annál nagyobb az életre szóló hátrány kockázata. Márpedig ma már rekordmennyiségű adat áll rendelkezésre az elektronikus eszközöket használókról meg azon kevesekről is, akik távol próbálnak maradni a mindent behálózó informatikai hálózattól, és a megemelkedett információfogyasztás következtében egy hír vagy bejegyzés minden eddiginél több emberhez jut el.

Az ember személyiségének egyre inkább részét képezi az interneten lévő alteregója. Párhuzamosan létezik, a valóságból táplálkozik, sokszor jobb színben akarja azt feltüntetni. Sokszor pedig az akarat ellenére is rosszabb kép alakul ki az online térben, mint az alteregó valós megfelelője. És ha az alteregó megíté-

lése romlik, akkor a valós világban élő megfelelő az emberi személy megítélése is csorbát szenved.

A feledtetéshez való jog az ennek következtében kialakult kiszolgáltatottságot hivatott csökkenteni, azonban tartalma és alkalmazása olyan kérdéseket tesz fel, amelyek ezen jog alapjait vonják kétségbe. A modern feledtetéshez való jog alfájának és omegájának tartott Google Spain ítélet során a bíróság fordítani igyekezett ezen áldatlan állapoton és az eddig csak magánszemélyeknek fejfájást okozó kérdést az adatkezelők problémájává is tette. Ám ez a döntés magával hozott egy sor olyan kérdést, amely végső soron az egész közbeszéd fundamentumára is kihathat és alapvető jogokkal kerül összeütközésbe.

2. Mi is az a feledtetéshez való jog?

A jelentős változást hozó Google Spain ítélet¹ előtt a szakirodalom a feledtetéshez való jogot általánosan úgy határozta meg, hogy az egyénnek joga van, hogy a róla az interneten fellelhető személyes információkat törölje vagy elérhetetlenné tegye.² Az ítélet kitérte a jogosultság hatályát, mely ezután kötelezettséget jelentett a keresőmotor szolgáltatóknak, hogy a beérkezett kérések alapján ne tegyenek elérhetővé bizonyos találatokat. Tehát a „feledtethető” adatok köre kitérte. Különböző elhatárolások születtek a feledtetéshez való jog definíciós kísérletei során.

Stupariu szerint a feledtetéshez való jog alatt az érintett azon jogát kell érteni, hogy kérelmére vagy automatikusan töröljék azon személyes adatát, mely a továbbiakban már tárgyaltan, és melyet akár ő, akár valamely harmadik személy tett közzé, még akkor is, ha a közzététel jogszerű volt.³ Stupariu definíciója azonban a már nem időszzerű, többé hírértékkel nem bíró adatokra terjed ki, miközben a feledtetéshez való jog a Google Spain ügyben hozott ítélet alapján a hibás és pontatlan adatokra is kiterjed.⁴ Mivel a törléshez való jog eddig is

¹ Google Spain ítélet, No. C-131/12 Google Spain SL, Google Inc. v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD), Mario Costeja González ECLI:EU:C:2014:317 (13 May 2014).

² David LINDSAY: The “Right to be forgotten” in European Data Protection Law. In: Normann WITZLEB – David LINDSAY – Moira PATERSON – Sharon RODRICK (szerk.): *Emerging challenges in privacy law*. Cambridge, Cambridge University Press, 2014. 313.

³ Ioana STUPARIU: Defining the Right to Be Forgotten. A Comparative Analysis between the EU and the US. *Central European University, SSRN Electronic Journal*, (2015). 18.; LÁNCOS Petra Lea: Mint akit elváltak: a feledtetéshez, törléshez és hozzáférhetlenné tételhez való jog. In: KOLTAY András – TÖRÖK Bernát (Szerk.): *Sajtószabadság és Médiajog a 21. század elején*. 3. k. Budapest, Wolters Kluwer Hungary Kft., 2016. 188.

⁴ LÁNCOS i. m. 188.

részét képezte az adatvédelmi jognak, ha ezt a definíciót fogadnánk el, nem tudnánk megragadni a Google Spain által hordozott többletet.⁵

Koops szerint a Feledtetéshez való jognak három formája van:⁶ az információ bizonyos idő utáni törléséhez való jog, a „tisztta laphoz” való jog, illetve az ahhoz való jog, hogy az érintettet csak releváns információkkal hozzanak összefüggésbe.

Láncos kiemeli, hogy „a Google Spanyolország ügyben hozott ítélettel az Európai Bíróság a Feledtetéshez való jog körében az anonimitáshoz és a törléshez való jog mellett egy új részjogosultság fejlődésének csíráját hintette el, melynek alapján az adatalany követelheti a vele összefüggő, sérelmes személyes adatokhoz való hozzáférés korlátozását (hozzáférhetetlenné tételhez való jog).⁷ Miközben a törléshez való jog alapján az érintett hiányos vagy hibás adatok végleges eltávolítását követelheti, addig a hozzáférhetetlenné tételhez való jog csupán a pontatlan, hibás vagy már nem időszerű adatokhoz való hozzáférést teszi nehezkessé a forrásra mutató linkek elvágásával.⁸ Az érintett a törléshez való jogát kizárólag az adatot közzetevő félle szemben gyakorolhatja, miközben a hozzáférhetetlenné tételhez való jog kötelezettje vagy a közzetevő, akinek az archívumának keresője az adatot tartalmazó oldalakat listázza, vagy egy olyan harmadik fél (pl. Google), aki az érintettől a mások által közzétett adatokat tartalmazó anyagokat találati listájában megjeleníti.⁹

Bernal is különbséget tesz a törléshez való jog és a hozzáférhetetlenné tételhez való jog között. Szerinte üdvözlünk kéne e jog meggyökeresedését, hiszen a törléshez való joghoz képest a hozzáférhetetlenné tétel sokkal enyhébb korlátozást jelent az érintettek adatvédelmi igényei érdekében. Ez alapján ugyanis az érintett maga rendelkezik a rá vonatkozó pénzügyi adatokhoz való hozzáféréssel, ugyanakkor a közzetevő nem köteles törölni a kifogásolt adatokat, ezzel pedig „az adatvédelemre sokkal nyitottabb netes környezetet építhetünk, mely a mostaninál jobb egyensúlyt hoz létre az egyén magánszférájának védelme és az üzleti szereplők sikere és a kormányok biztonságpolitikai igényei között.”¹⁰

⁵ Uo.

⁶ Ld. Bert-Jaap KOOPS: Forgetting footprints, shunning shadows. A critical analysis of the “Right to be forgotten” in big data practice. *Tilburg Law School Legal Studies Research Paper Series*, No. 08., 2012.

⁷ LÁNCOS i. m. 190.

⁸ Uo. 191.

⁹ STUPARIU i. m. 10.; LÁNCOS i. m. 191.

¹⁰ Paul A. BERNAL: Right to delete? *European Journal of Law and Technology*, vol. 5. (2011) 2.; LÁNCOS i. m. 191.

A megfelelő elemzés érdekében figyelembe kell venni a „feledtetéshez való jog” megnevezéssel illetett jogosultságok azon variációit is, melyek nem, vagy nem csak az európai uniós, illetve más jogforrások adatvédelmi szakaszai közt szerepelnek. Ezek szabályozására nem az adatvédelmi, inkább a személyiségi jogi alapú reguláció szükséges, mint például az Alapjogi Charta 7. cikke, miszerint „mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák”.¹¹ A 8. cikk kimondja, hogy „Mindenkinek joga van a rávonatkozó személyes adatok védelméhez”, illetve, hogy „az ilyen adatokat csak tisztességesen és jóhiszeműen, meghatározott célokra, az érintett személy hozzájárulása alapján vagy valamilyen más, a törvényben rögzített jogos okból lehet kezelni”.¹² A két cikk, habár mindkettő magába foglal egyfajta feledtetéshez való jogot, jelentősen különbözik egymástól. Míg a 8. cikk egy bürokratikus jellegű, a személyes adatok megfelelő kezelésére vonatkozó iránymutatást ad, a 7. cikkely egy szociális normát definiál,¹³ mely a szólásszabadság korlátjaként jelenik meg és mind a társadalmi, mind az egyéni kommunikációra befolyással bír. A Robert C. Post által megjelenített elválasztás szerint tehát feledtetéshez való jog alatt utalhatunk az adatvédelmi jellegű, az adatok már nem indokolt tárolása miatti törlési jogosultságra, illetve arra a kommunikációra, mely indokolatlanul jelenít meg elavult, koruk és jellegük miatt már nem jogszerűen nyilvánosságra hozott információkat, ezzel sértve az adott információhoz kötődő személy emberi méltóságát. Ennek a különbségtételnek mindeztáig a jogalkotás sem tulajdonított megfelelő jelentőséget, pedig fontos differenciáló tényezőket rejt mind elméleti szempontból, mind pedig a gyakorlati szabályozásban.

Bár a feledtetéshez való jog törléshez, illetve elérhetetlenné tételhez való jogokra történő szétválasztása a pontos definíció megalkotása miatt mindenféleképpen szükséges, jelen értekezés mindkét jogot be kívánja mutatni, ahol szükséges, egymáshoz kapcsolt módon, mivel a két jog története nem elválasztható egymástól, a jogszabályokban rendszerint egyazon szakasz fekteti le őket, létezésük azonos alapjogokból eredeztethető, illetve a szakirodalom túlnyomó része is egyazon jogként értekezik róluk.

A feledtetéshez való jog nem összekeverendő az úgynevezett felejtéshez való joggal. A felejtéshez való jog a szabad véleménynyilvánítás alapjogából levezet-

¹¹ Az Európai Unió Alapjogi Chartája (C 326/391), para. 7.

¹² Az Európai Unió Alapjogi Chartája (C 326/391), para. 8.

¹³ Robert C. POST: Data privacy and dignitary privacy: Google Spain, the right to be forgotten, and the construction of the public sphere. *Duke Law Journal*, Vol. 5., no. 67., (2018) 992.

hető jogosítvány. A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 19. cikke széleskörű véleménynyilvánítási szabadságot állapít meg. Ez a szabadság kiterjed korábbi események emlékére is. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (a továbbiakban: ENSZ) Emberi Jogi Bizottsága kifejezetten tilt mindenféle kényszerítést a véleménykifejezés tekintetében. „Senkit sem lehet véleményének ki nem fejezésére, vagy kifejezésére kényszeríteni. A véleménykifejezés szabadsága magába foglalja a vélemény ki nem fejezésének szabadságát.”¹⁴ Ez alapján nem lehet senkit kötelezni arra, hogy emlékezzen valamire,¹⁵ melyet felejtéshez való jogként is lehet nevezni, ám ez nem azonos a feledtetéshez való joggal.

3. Az információhoz való jog és a magánszférához való jog ellentéte

A feledtetéshez való jog egyik legerősebb ellentéte az információhoz való joggal kapcsolatban áll fent. Az ellentétet az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) is észlelte és már a Google Spain ítéletnél is figyelembe vette. A Bíróság kifejezte, hogy a feledtetéshez való jog nem létezhet más releváns érdekek, például a véleménynyilvánítás szabadsága közti egyensúly nélkül, tehát egyik jog sem kerekedhet felül indokolatlanul a másikon.

Az EUB megállapította, hogy bizonyos esetekben szabad hozzáférést kell adni az információhoz, például, ha a hozzáférés újságírói célok érdekében történik.

Ennek a megközelítésnek az elfogadása azonban ellentétes az EUB azon javaslatával, miszerint az egyén személyes adatainak törlése iránti érdeke felülmúlja a nyilvánosság jogát az információkhoz való hozzáférés iránt, még akkor is, ha az említett információkat jogszerűen tették közzé és azok helytállóak is.¹⁶ Látható tehát, hogy a két érdek verseng egymással. Igazságot tenni csak eseti mérlegelés alapján lehet, mivel ez a kérdés túl sok változóval rendelkezik a mindenre kiterjedő törvényi szabályozáshoz.

¹⁴ Polgári És Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, Sec. 10.

¹⁵ Antoon De BAETS: A Historian's view on the right to be forgotten. *International Review of Law, Computers & Technology*, Vol. 30., 2016/1–2. 58.

¹⁶ Google Spain ítélet at 94, 97.

4. Megilleti-e a feledtetéshez való jog a jogi személyeket?

Új jogként, figyelembe véve az azt szabályozó jogi dokumentumokat, arra lehet következtetni, hogy a feledtetéshez való jog személyes jog, és csak természetes személyek gyakorolhatják.¹⁷ Ezt támasztják alá a GDPR-ban használt kifejezések, amelyek szerint: „Az egyénnek joga van kérni az információk törlését...”¹⁸ Ezenkívül az Európai Bizottság a rendeletet pontosító sajtóközleményében kijelentette, hogy a feledtetéshez való jogot az uniós polgárok gyakorolhatják, ezzel is a természetes személyekre is utalva.¹⁹

A feledtetéshez való jog szorosan kapcsolódik a jó hírnévhez, mivel az interneten a személyről elérhető információk befolyásolják az adott személy hírnévének kialakulását a társadalomban és emberi méltóságának megőrzését. Az Emberi Jogok Európai Bírósága kifejtette, hogy a jó hírnév védelme különbözik a természetes és jogi személyeknél, mivel a jogi személy esetében az érdek pusztán kereskedelmi vagy intézményi lehet, a természetes személyekhez kapcsolódó jó hírnévnek egyértelmű ráhatása van a méltóságára.²⁰ A Bíróság tehát kifejtette, hogy a kereskedelmi hírnév nem ruházható fel emberi méltósághoz hasonló elemekkel és ezáltal annak megfelelő védelemmel. Az Emberi Jogok Európai Bírósága a Kharlamov kontra Oroszország ügyben is kimondta, hogy a jogi személy méltósága nem egyenlő az ember méltóságával.²¹ Az emberi méltóság többek között azért is esik ilyen szintű védelem alá, mert közvetlenül befolyásolja az egyén pszichikai jólétét, melyről egy jogi személy esetében nem beszélhetünk. Ezen okok miatt a jelenlegi szabályozás nem teszi lehetővé a feledtetéshez való jog jogi személyek általi gyakorlását, ám a későbbiekben nem kizárt, hogy vállalatok számára is elismerésre kerülhet ez a jog.²²

¹⁷ Besnik MUÇI – Eugerta MUÇI: Defining the right to be forgotten and its relationship with freedom of expression. *European Journal of Economics, Law and Social Sciences*, Vol. 4., No. 1., 2020. 30.

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) HL L 119, 2016.5.4. (GDPR) Art. 17.

¹⁹ ‘Questions and Answers – General Data Protection Regulation’. European Commission, 2018. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_18_387. 2021 március 2.

²⁰ *Uj v. Hungary*, App No. 23954/10, (ECtHR, 11 July 2011), para. 22.

²¹ *Kharlamov v. Russia* App No. 27447/07 (ECtHR, 8 October 2015), para. 29.

²² MUÇI–MUÇI i. m. 30.

5. Az adatvédelem és a méltósághoz való jog félreértelmezése

Mint azt a fogalommeghatározás során is láthattuk, a szakirodalomban jelen van egy, a Feledtetéshez való jog különböző részjogainak szétválasztásához kapcsolódó kritikai irányzat, mely szerint nem lehetséges minden, a feledtetéshez való joghoz kapcsolódó jogosultsági helyzetre ugyanazon szabályozást alkalmazni, mert a gyakorlati élethelyzetek sokszor alapvetően és nagymértékben különböznek egymástól.

A Google Spain ítélet félreértette a nyilvánosságra alkalmazandó adatvédelmi jogok jellegét. Amennyiben a Google tevékenységét nyilvános kommunikációnak értelmezzük, azt a sajtóhoz hasonlóan nem korlátozhatjuk hagyományos adatvédelmi szabályozással. Ehelyett az Alapjogi Charta 7. cikkében védett magán- és a családi élet tiszteletben tartásának joga alapján lehetséges a korlátozása.²³ A 7. cikk előírja, hogy „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát és kapcsolattartását tiszteletben tartsák.”²⁴ Az Alapjogi Charta lényegében megismétli az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJEE) 8. cikkét,²⁵ melyből levonható a következtetés, hogy ugyanúgy kell értelmezni a 7. cikket, mint ahogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) értelmezi az EJEE 8. cikkét. És habár az EJEB olykor a tisztességes adatkezelés biztosítékeként értelmezte a 8. cikket,²⁶ gyakrabban interpretálja azt úgy, hogy tiltja azon személyes adatok közzétételét, amelyekről az adatalanyok joggal feltételezhetik, hogy közzétételükhöz hozzájárulásuk szükséges,²⁷ mivel az sértené az emberi méltóságukat és a „pszichológiai és morális integritásukat”.²⁸

²³ C. POST i. m. 990.

²⁴ Az Európai Unió Alapjogi Chartája (C 326/391), para. 7.

²⁵ „Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.”

²⁶ S. and Marper v. United Kingdom, [GC], App No. 30562/04 and 30566/04, 167, 202. A kormányzati megfigyelés útján megszerzett személyes adatok tekintetében „világos, részletes szabályok szükségesek, amelyek megállapítják az intézkedések alkalmazási körét és hatályát, valamint biztosítékok kellene, többek között az időtartamot, tárolást, felhasználást, harmadik felek hozzáférését, az adatok megőrzésére vonatkozó eljárásokat, az adatok sértetlensége és titkossága, valamint azok megsemmisítésére vonatkozó eljárásokat érintően, ezáltal elegendő garanciát nyújtva a visszaélések kockázata ellen.”

²⁷ Axel Springer AG v. Germany, [GC], App No. 39954/08, (ECtHR, 7 February 2012), para. 83, <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-109034> [<https://perma.cc/64JM-LPNC>].

²⁸ A v. Norway, App. No. 28070/06, (Eur. Ct. H.R. Apr. 9, 2009), para. 63, <https://lovdata.no/static/EMDN/emd-2011-024130.pdf> [<https://perma.cc/P5LM-497P>].

Az EUB számára az alapvető kérdés az volt, hogy vajon a Google által a La Vanguardia webhelyén végzett adatfeldolgozás során a kezelt adatok „a keresőmotor működtetője által végzett adatkezelés céljai szempontjából az ügy körülményeinek összességére tekintettel nem voltak-e nem megfelelőek, már nem relevánsak, illetve túlzott mértékűek”.²⁹ Ez a kérdés volt meghatározó, függetlenül attól, hogy ezen adatok feldolgozása káros volt-e Costeja számára.³⁰ Az EUB kifejezetten megállapította, hogy az adatvédelmi irányelv megsértésének nem szükségszerű eleme az érintett sérelme.³¹ Ennek oka az, hogy az adatvédelem veszélybe kerül, ha az adatkezelő a személyes adatokat olyan módon dolgozza fel, amely irreleváns vagy már nem releváns az adatkezelés szempontjából, vagy nem alkalmas a meghatározott célokra, amelyekhez az információt megszerezték, függetlenül az esetlegesen okozott személyi vagy anyagi kár fennállásától,³² mivel az adatvédelem lényege épp az érintett által a személyes adatai felett gyakorolt kontroll, amivel meg lehet előzni egy később bekövetkező kárt.

A La Vanguardiahoz kapcsolódó kereset kapcsán helytálló ez a logika. A La Vanguardia-t arra kötelezték, hogy tegye közzé a zárolási eljárást az ajánlattevők számára maximalizálása érdekében. Feltehetően ez a cél sok évvel azelőtt teljesült, hogy Costeja panaszt nyújtott be, így a Google Spain idején már nem volt oka arra, hogy online közzététellel dolgozza fel Costeja személyes adatait. Mivel a hivatalos közlemények általában kifejezetten ilyen jellegű, korlátozott célokat szolgálnak, érthető, ha az ilyen értesítések terjesztését a céljuknak megfelelő időtartamra korlátozzák.³³ Ennek ellenére a La Vanguardia-t nem kötelezték az adatok eltávolításra, mivel azok közzétételére a lap utasítást kapott a Spanyol állam részéről.

²⁹ Google Spain ítélet par. 94. Az Európai Bizottság kiadott egy tájékoztatót melyben összefoglalja a Google Spain döntését, úgy értelmezve azt, hogy „az egyéneknek bizonyos feltételek mellett joguk van arra kérni a keresőmotorokat, hogy távolítsák el a rájuk vonatkozó személyes adatokkal kapcsolatos linkeket. Ez azokra az esetekre vonatkozik, amikor az információ pontatlan, nem megfelelő, irreleváns vagy túlzott az adatkezelés szempontjából.” Factsheet on the “Right to be Forgotten” Ruling (C-131/12), Eur. Commission 1–2, http://ec.europa.eu/justice/data-protection/files/factsheets/factsheet_data_protection_en.pdf

³⁰ C. POST i. m. 997.

³¹ Google Spain ítélet par. 96. A jog, hogy kifogást lehessen emelni a saját adatok kezelése ellen, és hogy követelni lehessen ennek megszüntetését függetlenül attól, hogy a szóban forgó adatkezelés kárt okoz-e, vagy valamilyen módon hátrányos-e az érintett számára.

³² Viviane READING: The upcoming data protection reform for the European Union. *International Data Privacy Law*, vol. 1., n. 1. (2011) 4.

³³ C. POST i. m. 998.

Kérdés viszont, hogy ez a logika mennyire alkalmazható a Google esetében. A La Vanguardia közzétételének célja egyértelmű és hivatalos, de akkor hogyan lehet arra a következtetésre jutni, hogy a Google La Vanguardia webhelyére mutató linkje „nem megfelelő, lényegtelen vagy már nem releváns, vagy túlzott az adatkezelés célját tekintve”?

Az irányelv a személyes adatok *mindenfajta* feldolgozására vonatkozik, a személyes adatok meghatározása pedig az azonosítható személyre vonatkozó *összes* információ. Nincs olyan szűkítő követelmény, hogy a „személyes adatok” csak magáninformációkra vagy olyan információkra korlátozódjanak, amelyek közzététele káros lenne az adatalany számára.³⁴ Szó szerinti értelemben úgy tűnik, hogy a személyes adatok még „ártalmatlanul közzétett információkat is tartalmaznak, mint például egy szerző neve és egy könyv címe”.³⁵ Az adatvédelmi irányelv és a GDPR is igen kiterjesztően határozza meg a feldolgozás fogalmát. A GDPR szerinti adatfeldolgozás „a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így a gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tagolás, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján, összehangolás vagy összekapcsolás, korlátozás, törlés, illetve megsemmisítés.”³⁶ Szinte megegyező ezzel az adatvédelmi irányelv meghatározása is.³⁷ Tekintettel ezekre a tág definíciókra, az irányelv önmagában több olyan társadalmi területre vonatkozik, amelyek nem szűk instrumentális logika szerint épülnek fel, mint például egy blogbejegyzés. Az adatvédelmi irányelv a személyes adatok weboldalra történő feltöltésére is vonatkozik és az EUB szerint, aki online hivatkozik személyes adatokra, például a „telefonszámra vagy kapcsolódó információkra [...] munkakörülményekre és hobbikra

³⁴ Uo. 999.

³⁵ David ERDOS: From the scylla of restriction to the charybdis of license? Exploring the scope of the “special purposes” freedom of expression shield in European data protection. *Common Market Law Review*, Vol. 52., Iss. 1. (2015) 122.

³⁶ GDPR, Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) HL L 119, 2016.5.4., Art 4. (2).

³⁷ „személyes adatok feldolgozása” („feldolgozás”) a személyes adatokon automatikus vagy nem automatikus módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, azaz gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, visszakeresés, betekintés, felhasználás, közlés továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel révén, összehangolás vagy összekapcsolás, zárolás, törlés, illetve megsemmisítés; Adatvédelmi Rendelet 2. cikk b)

[...] annak tevékenysége a „személyes adatok feldolgozását” képezi.”³⁸ Tehát azok, akik személyes adatokat töltenek fel weboldalukra szinte biztosan az adatok „kezelői,” ugyanabban az értelemben, mint a Google.³⁹ Belátható, hogy a legtöbb, személyes működtetésű weboldal nem ugyanazzal a céllal működik mint egy nagy adatkezelő felület. Márpedig ezen meghatározások és megközelítés alapján egy személyes blog esetében a legjobb barátunk születésnapj ünnepségéről szóló leírást tartalmazó blogbejegyzés személyes adatkezelésnek minősül és emiatt vizsgálendő a tekintetben, hogy nem tartalmaz-e olyan adatot, melynek kezelése túlzó, irreleváns vagy már nem releváns az adatkezelés célját figyelembe véve.⁴⁰ Pedig egy blogot általában nem valamiféle fent leírt cél kiszolgálására készítünk, hanem kommunikációs célból, amit nem lehet amiatt korlátozni, hogy az túlzó vagy irreleváns információkat tartalmaz.

Erre a problémára megoldás lehetne az adatkezelés szükségességekor elvégzett teszt újraértelmezése vagy kiszélesítése. A legújabb GDPR szabályozás sem rendelkezik részletesen az adatkezelés jogszerűségével kapcsolatban a fent említett esetre tekintettel. Szükség lenne egy olyan, az általános kommunikációt lehetővé tevő kapura, amely kiengedi a természetes személyeket a multinacionális adatkezelő vállaltok megregulázására kialakított szabályozás keretei közül, ugyanakkor lehetővé teszi az adatalany adatainak megfelelő védelmét. Bár elméletileg az adatvédelmi irányelvben és a GDPR-ban is jelen van ez a kapu,⁴¹ az egyre rohamosabb ütemben fejlődő internetes tömegkommunikációban ez az elválasztás egyre nehezebbé válik. Az EUB úgy ítélte meg, hogy az adatok interneten „határozatlan számú ember számára hozzáférhetővé tételét” nem lehet kivonni az irányelv hatálya alól, mivel az nem „személyes” vagy „háztartási” felhasználásra szolgál.⁴² Hogy az adatvédelem miként biztosítható a nyilvános diskurzuson belül, megmagyarázhatatlan, mert az adatvédelem egy olyan bürokratikus univerzumban létezik, amely összeegyeztethetetlen a közsférával és a rá jellemző kommunikációs tevékenységgel.⁴³ Ha a közbeszéd elidegenítővé és bántóvá válik, akkor az emberek valószínűleg nem látják majd

³⁸ Criminal Proceedings Against Bodil Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596 2003 E.C.R. I-12992, I- 13008, para. 27.

³⁹ C. Post i. m. 999.

⁴⁰ C. Post i. m. 1000.

⁴¹ „E rendelet nem alkalmazandó a személyes adatok kezelésére, ha azt természetes személyek kizárólag személyes vagy otthoni tevékenységük keretében végzik.” GDPR 2. cikk c)

⁴² Criminal Proceedings Against Bodil Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596 2003 E.C.R. I-12992, I- 13008, paras 46, 47.

⁴³ C. Post i. m. 1007.

azt olyan közegként, amelyen keresztül beleszólhatnak a közvéleménybe és így, ilyen körülmények közt a közbeszéd nem a demokratikus legitimitást fogja szolgálni.⁴⁴

6. Ne felejtsük el a szólásszabadságot – a keresési eredmény mint szólás

A feledtetéshez való jog, különösen az elérhetlenné tételhez való jog gyakorlása szükségképpen magával vonzza a Google találati listájának módosítását, márpedig a találati lista külső befolyás alóli mentességét két jog is alátámasztja: a keresőmotor szolgáltatójának szólásszabadsága, illetve a felhasználók információhoz való hozzáféréseinek joga. Abban a kérdésben, hogy a keresési eredmény a keresőmotor szolgáltatójának véleménye-e, és ilyenformán szólásszabadság védelme alá esik-e, alapvetően eltérő álláspontot képvisel az európai és az amerikai jogalkotás. Míg Európában ezen kérdés tekintetében a keresőmotor szolgáltatást kizárólag közvetítő,⁴⁵ technikai szolgáltatásként értékelik, addig az Egyesült Államokban, a szólásszabadság alanyaiként gondolnak rájuk.

6.1. Az európai álláspont

Európában a kérdés nem a véleménynyilvánítási szabadság kapcsán, hanem az online tartalomszolgáltatók szólásszabadsága, illetve az internet felhasználók információhoz való hozzáféréseinek szabadsága kapcsán merült fel.⁴⁶ Sok vita folyt korábban arról, hogy a keresőmotorok tevékenysége a tárhely vagy tartalomszolgáltatók jellemzőivel bír inkább, és e kérdésben gyakran egymásnak ellentmondó bírói ítéletek születtek.⁴⁷ Ez részben annak volt köszönhető, hogy a tárhelyszolgáltatók fogalmával ellentétben a tartalomszerkesztő fogalmára nem létezik pontos definíció, és ez kitérítette az értelmezés kereteit.⁴⁸ Az Európai Bíróság a közvetítő elmélet mellett foglalt állást, és ezzel megadta Európa

⁴⁴ Uo. 1009.

⁴⁵ James GRIMMELMAN: Speech Engines. *Minnesota Law Review*, Vol. 98. (2014) 133.

⁴⁶ BARTÓKY-GÖNCZY Balázs: *Az online közvetítő szolgáltatók, mint az információhoz való hozzáférés új kapuőrei*. Budapest, Pázmány Press, 2018. 154.

⁴⁷ BARTÓKY-GÖNCZY i. m. 154.

⁴⁸ Guillaume TESSIONÉRE: Obligations et responsabilités des plates-formes de partage vidéo. *LRDI*, vol. 1., 2010. 70–89.

válaszát a kérdésre, a tárhelyszolgáltatókkal hasonló pozícióba sorolva a keresőmotor szolgáltatókat. A döntés alapjául egy párizsi bíróságon elindult ügy⁴⁹ szolgált. Mikor az ügy a legfőbb francia magánjogi fórum elé került, az előzetes döntéshozatali eljárással fordult az Európai Unió Bíróságához, amely így megállapította, hogy a keresőmotor szolgáltató nem ismeri vagy kezeli a keresési eredményekként megjelenített hirdetéseket és adatokat.⁵⁰ Ebből következően tehát a keresési eredmények listája nem lehet vélemény, így nem illeti meg a szólásszabadság védelme.

A Google Spain ítélet is közvetítőkként, és nem mint a szólásszabadság alanyaiként gondol a keresőmotor szolgáltatókra. Ugyan *expressis verbis* nem mondja ki, hogy a keresőmotor szolgáltatás nem lehet a szólásszabadság alánya, ez azonban közvetve levezethető.⁵¹ A döntés szerint ugyanis a keresőmotorokkal szembeni beavatkozásnak kizárólag a szolgáltató gazdasági érdekeivel kell összhangban lennie.⁵² Bár a GDPR több kivételt is felsorol a feledtetéshez való jog szabályozásában, amelyek a jog gyakorlásának korlátozását jelentik, ezen kivételek egyike sem a keresési eredmények véleményjellegén alapul.

6.2. Az amerikai álláspont

Az Egyesült Államokban a keresőmotorok találati listájának szólásként való értelmezésének gyakorlatát az első alkotmánykiegészítéssel kapcsolatban alakították ki. Az első precedensértékű ítélet a 2003-as *Search King v. Google* ügyben⁵³ született. A Google megtagadta a felperes *Search King* amúgy előkelő találati helyen szereplő honlapjainak megjelenítését, mert az reklámhelyeket árusított, előnyt szerezve ezzel a Google-nek köszönhetően. A Google érvelésében rámutatott, hogy semmilyen jogi kötelezettség nem terheli a tekintetben, hogy egyáltalán megjelenítse a felperes oldalait. Továbbá rámutatott, hogy a találati eredmények és azok rangsora véleménynyilvánításnak számít, amelyet ily módon nem lehet befolyásolni vagy korlátozni. Ezt az álláspontot a bíróság is osztotta, és kimondta, hogy a Google által megvalósított szubjektív rangsorolás

⁴⁹ Tribunal de Grande Instance de Paris, 3ième Chambre, 2ième Séction, S.A. Luis Vuitton Malletier c/ Google Inc., N° RG: 04/05745, Le 4 Février 2005.

⁵⁰ C-236/08 *Google France c/ LVM, Viaticum, CNRRH, RLDI* 2010/59, p. 3., paras 22–27.

⁵¹ BARTÓKY-GÖNCZY i. m.160.

⁵² *Google Spain* ítélet.

⁵³ *Search King, Inc. v. Google Technology, Inc.* Case No. Civ-02-1457-M (W.D. Okla., Jan. 13, 2003).

az első alkotmánykiegészítés általi védelemre jogosult. Megjegyzendő, hogy az ügyben nem ez a kérdés volt a vita tárgya.⁵⁴ Itt a Google ugyanis nem a találat relevanciája alapján állította fel a keresési eredmények listáját, hanem épp azzal ellenkezőleg, figyelmen kívül hagyva azt.

Hasonló álláspontot foglalt el a bíróság a 2007-es Langdon ügyben is.⁵⁵ Itt a felperes saját, politikailag érzékeny témákkal kritikusan foglalkozó weblapjait népszerűsítette volna az alperes keresőszolgáltatók reklámhelyein, ám azok különböző indokokra hivatkozva nem tették közzé a reklámokat. A felperes hivatkozott a szólásszabadság sérelmére, ám a bíróság pont az alperesek szólásszabadságának védelme alapján utasította el a kérelmet, és kimondta, hogy a keresőmotor szolgáltatók – szerződéses kapcsolat hiányában – nem kötelezhetők arra, hogy olyan tartalmat, reklámot jelenítsenek meg amelyet nem akarnak közzétenni. Továbbá a keresőmotorokat az írott sajtóhoz hasonlította, amely visszautasíthatja az álláspontjával nem egyező írások, hirdetések megjelentetését az újságjában. Ezt az ítélkezési gyakorlatot figyelhetjük meg továbbá a 2014-es *Zhang v. Baidu* és az *S. Louise Martin v. Google* ügyben is.

Az amerikai szabályozás azonban mégsem mutat egy irányba minden esetben. Az 1996-ban elfogadott Communications Decency Act⁵⁶ egyszerű technikai szolgáltatókként mentesíti a keresőmotor szolgáltatókat, amikor az általuk megjelenített találatok szerzői vagy személyiségi jogokat sértenek.⁵⁷ Indoklásában pedig kifejezi, hogy az interaktív számítógépes szolgáltatás nem tekinthető az általa elérhetővé tett információval kapcsolatban a szólásszabadság alanyának.⁵⁸ A keresőmotor szolgáltatók ezt a szabályozásbeli kettősséget kihasználva rendszeresen érvelnek találati listájuk szólásjellege ellen, amikor az valamely személyiségi jogot sértő találatot tartalmaz. A helyzetet lehet azonban úgy is értelmezni, hogy ebben a körben a szerkesztői döntés csak a találati lista összeállítására vonatkozik – hiszen másra nem is vonatkozhatna – nem pedig a lista alapján fellelhető, s esetlegesen jogsértő tartalomra.⁵⁹

⁵⁴ BARTÓKY-GÖNCZY i. m. 142.

⁵⁵ Christopher Langdon v. Google Inc., et al. Case No. 2007 WL 530156, Civ. Act. No. 06-319-JJF (D. Del. February 20, 2007).

⁵⁶ Telecommunications Act of 1996, Pub. LA No. 104-104, 110 Stat. 56 (1996).

⁵⁷ BARTÓKY-GÖNCZY i. m. 146.

⁵⁸ Telecommunications Act of 1996, Pub. LA No. 104-104, 110 Stat. 56, (1996) sec. 230. c) 1.

⁵⁹ NAVRATYIL Zoltán: A gépek nem beszélnek: A keresőmotor-szolgáltatók találati listája mint szólás az Egyesült Államok jogfelfogása tükrében. *In Medias Res*, 2015/1. 139.

6.3. A két álláspont értékelése

Európában úgy a GDPR, mint a joggyakorlat közvetítőknak tekinti a keresőmotorokat, így a szabályozás a feledtetéshez való jog körébe tartozó információk találati listában történő megjelenítését korlátozni engedi, amennyiben a nyilvánossághoz fűződő érdek nem nagyobb, mint az érintett személyiségi jogának védelméhez fűződő érdek. A közvetítőelmélet mellett számos szerző teszi le a voksát, és előnyösebbnek tartja az amerikai szerkesztőelméletnél. Nem elhanyagolható probléma azonban, hogy az eredmények eltávolítására irányuló kérelmek elbírálásának terhét a GDPR a keresőmotor-szolgáltatókra helyezi. Elvárja tőlük, hogy a törlési kérelmeket esetről-esetre elbírálják, mérlegelve, hogy az adott információ tartalmával kapcsolatban vajon a nyilvánossághoz fűződő érdek, vagy a kérelmező személyiségi jogainak védelméhez fűződő érdek a nagyobb.⁶⁰ A hasonló kérdések eldöntése már az internet nagymértékű elterjedése előtt is komoly kihívás elé állította a felkészült bíróságokat is, de összességében elmondható, hogy az európai felfogás nem eredményezett olyan problematikus és kaotikus helyzetet, mint amelyet korábban többen vizionáltak.

Az amerikai joggyakorlatot tekintve véleményem szerint az egyik fontos kritika az, amely támadja a keresőmotornak az újság szerkesztőjével való összehasonlítását. E szerint azért nem lehetséges a Google keresési találatainak szólás jellegét egy újság szerkesztőjének döntéséhez hasonlítani, mert hiányzik mögüle a felelősség, amely egy újság szerkesztőjénél megtalálható, és amely egyben az ára a szerkesztői szabadságnak és jogi védelemnek.⁶¹

Lényeges kritika továbbá, amely egyfajta funkcionális felfogást közvetít, miszerint a keresőmotor-szolgáltató – bár a találati listája szólás – alapvetően nem fejez ki jelentéstartalmat,⁶² hanem célja az, hogy weboldalakra irányítsa a felhasználót,⁶³ ez által nem valósít meg olyan szociális interakciót, amely magába foglalná a szólásszabadság alkotmányos értékeit.⁶⁴ Ezt cáfolja, hogy bár a találati lista funkciójában valóban erre a célra rendeltetett, az attól még az algoritmust megalkotó és befolyásoló emberek implicit döntését és értékítéletét

⁶⁰ BARTÓKY-GÖNCZY i. m. 162.

⁶¹ Joris van HOBOKEN: *Search engine freedom – on the implications of the right to freedom of expression for the legal governance of web search engines*. Bruxelles, Wolters Kluwer, 2012. 210.

⁶² NAVRATYIL i. m. 139.

⁶³ Oren BRACHA – Frank PASQUALE: Federal Search Commission? Access, fairness, and accountability in the law of search. *Cornell Law Review*, vol. 93. (2008) 1193.

⁶⁴ BRACHA–PASQUALE i. m. 1194.

foglalja magában,⁶⁵ amely már önmagában érdemes a jogi védelemre. Bartóki-Gönczy forrásomul szolgáló írásában nem ért egyet ezzel az állásponttal, mert a listázott tartalommal kapcsolatban az algoritmus készítőjének előzetesen semmilyen információja nincsen, előre kalibrált paraméterek alapján kerül eldöntésre, hogy a keresőmotor „mit gondol” az adott tartalommal kapcsolatban, márpedig, álláspontja szerint, az ember (szólásszabadság által védett) véleményt csak olyan dologgal kapcsolatban képes megfogalmazni, amelyet a véleménye kialakítása előtt megismert. Ellenkező esetben meggyőződése szerint nem beszélhetünk szólásról.⁶⁶

Véleményem szerint ez az álláspont téves. Ugyanis nem tekinthetjük a védelemben részesítendő szólás kötelező elemének azt, hogy olyan dologgal kapcsolatban szülessen, amelyet a szólásszabadság alanya a véleményének kialakítása előtt ismert, vagy egyáltalán tudott róla. Ha így volna, akkor a különféle, jövőre vonatkozó modellezések, spekulációk, egy téma kapcsán preconcepciókat tartalmazó szólások sem kerülhetnének a szólásszabadság védelme alá. Egy működő társadalom számára ez a helyzet nem lenne értelmezhető, mert megszüntetné többek között a társadalom előrelátását, ezzel problémamegelőző-készségét és helyes irányba fejlődésének lehetőségét.

7. A feledtetéshez való jog alapjogi vonzatai

7.1. Tényleg új jogról beszélünk?

A feledtetéshez való jog, bár sokak szerint csak egy új, adatvédelmi részjogosítvány, egyértelműen visszavezethető jelentős alapjogi dokumentumokban lefektetett alapvető emberi jogokra. Ennek felismerése jelen esetben azért fontos, mert ezen jog gyakorlása más alapvető jogokat korlátoz, mi több, a legtöbb, a feledtetéshez való jogot érő kritika a különböző alapjogok védelme mellett szóval fel ezen jogosítvány ellenében. Mivel itt alapjogok versenyeznek egymással, dönteni köztük nem célravezető, hanem – ahogy általában az ütköző alapjogi kérdésekben – gondos, esetről-esetre történő mérlegelés szükséges. Azonban az ilyen mérlegelésre mindenféleképpen szükség van olyan vezérfonalakra, melyek kijelölik a mérlegelés határait.

⁶⁵ Michael J. BALLANCO: Searching for the First Amendment – An inquisitive free speech approach to search engine rankings. *Civil Rights Law Journal*, Vol. 24. (2013) 100.

⁶⁶ BARTÓKY-GÖNCZY i. m. 153–54.

Amikor a személyes adatokról, a személy alapvető integritásának és jó hírnevének tiszteletben tartásáról beszélünk akkor egyértelműen a magánélet tiszteletben tartásának egyes elemeiről beszélünk. Ezt erősíti meg az Emberi Jogok Európai Bírósága is, amely 2008-ban nagytanácsi ítéletében kimondta, hogy a személyes adatok védelme alapvető fontosságú a magánülethez való jog gyakorlásában.⁶⁷ Az EJEK szerint a „magánélet” tág fogalom, nem lehet kimerítő meghatározást találni, amely magában foglalja egy személy fizikai és pszichológiai integritását, és így identitása több aspektusából áll, mint például a nem, a szexuális irányultság, név vagy más, a személy identitáshoz kapcsolódó elemek.⁶⁸ Ez a fogalom magában foglalja a személyes adatokat is, amelyeket nem szabad az adott személy beleegyezése nélkül közzétenni, ezért az adatainak jogosak az ezirányú elvárásai.⁶⁹

Nem vitatott, hogy a személyes adatok védelme alapvető fontosságú a magánülethez és a családi élethez való jog gyakorlásához, amelyet az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikke is véd. A feledtetéshez való jog lényege éppen az, hogy a személy önrendelkezéssel bír személyes adatai, a képmásával és jó hírnevével kapcsolatos információkat tekintve. Következésképpen pedig a feledtetéshez való jog nemcsak része, hanem meghatározó eleme is a magánszférához való jognak.⁷⁰ Az Emberi Jogok Európai Bíróságának 2017-ben tárgyalt ügye kibővítette az EJEK 8. cikkének értelmét azzal, hogy kifejezte, a cikk garantálja többek között az információs önrendelkezéshez való jogot, lehetővé téve az egyének számára, hogy a magánülethez való jogra támaszkodjanak abban az esetben, mikor, bár az adatgyűjtés semleges, de gyűjtése, feldolgozása és terjesztése együttesen történik olyan formában, hogy arra a 8. cikk alkalmazható.⁷¹

Az EJEK szerint az Emberi Jogok Európai Egyezménye „élő eszköz,” mely folyamatosan fejlődik.⁷² Ezen fejlődés részeként a személyes adatok védelméhez való jogot és ezáltal a feledtetéshez való jogot a magánülethez való jog

⁶⁷ S. and Marper v. United Kingdom, [GC], App No. 30562/04 and 30566/04, para. 41.

⁶⁸ MUÇI–MUÇI i. m. 31.

⁶⁹ M.L and W.W v. Germany, App No. 60798/10 and 65599/10 (ECtHR, 28 September 2018), para. 86.; Flinkkilä and Others v. Finland, App No. 25576/04, (ECtHR, 6 April 2010), para. 75; Saaristo and Others v. Finland, App Nr. 184/06, (ECtHR, 12 October 2010), para. 61.

⁷⁰ MUÇI–MUÇI i. m. 31.

⁷¹ Satakunan Markkinapörsi Oy and Satamedia Oy v. Finland, [GC], App No. 931/13, (ECtHR, 27 June 2017), para. 137.; M.L and W.W v. Germany, App No. 60798/10 and 65599/10 (ECtHR, 28 September 2018), para. 87.

⁷² SZEGHALMI Veronika: Difficulties regarding the right to be forgotten in the case law of the Strasbourg Court. *Athens Journal of Law*, Vol. 4., Iss. 3., 258.

részeként ismerte el. Az EJEB elősegíti a személyek jólétének és biztonságának fejlődését azáltal, hogy egyre több személyiségi jogi részjogosítványt ismer el, más szavakkal „olyan érdekeket helyez előtérbe, melyek az ember kivirágzását támogatják.”⁷³ Ez lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy a jövőben is a szabadságjogok gyakorlásának új módjai mellett azok jogsértésekkel szembeni védelmét is biztosítsák.⁷⁴

Összességében ki lehet mondani, hogy a magánélethez való jog részeként a Feledtetéshez való jog alapvető, elidegeníthetetlen és sérthetetlen emberi jog és más jogokkal azonos értékű.⁷⁵

8. Összefoglalás

A feledtetéshez való jog egy több részjogosítványból álló, személyiségi jogi és adatvédelmi tárgyú jog a természetes személyek számára. Bár a szakirodalomban többfajta meghatározás is napvilágot látott, a legcélravezetőbb a törléshez és az elérhetetlenné tételhez való jogokra történő szétválasztás. Figyelembe kell venni ugyanakkor az adatvédelmi és az alapjogi, szólásszabadságra alapuló elkülönítéseket is. És bár jelenleg a feledtetéshez való jog egy erősen magánjogi elemekkel bíró jogosítvány, a technológiai változások miatt átalakuló világunkban elkerülhetetlen lesz ezen jognak a jogrendszer más elemeibe való szerves beépülése.

⁷³ Dissenting Opinion from Judge Egidijus Kūris in Judgement *Erményi v. Hungary*, App No. 22254/14 (ECtHR, 22 November 2016),.

⁷⁴ MUÇI–MUÇI i. m. 32.

⁷⁵ *Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland*, App No. 33846/07, (ECtHR, 16 July 2013), para. 56.; *Karakó v. Hungary*, App No. 39311/05, (ECtHR, 28 April 2009), para. 26.; *Armonienė v. Lithuania*, App No. 36919/02, (ECtHR, 25 November 2008), para. 39.; *Biriuk v. Lithuania*, App No. 23373/03, (ECtHR, 25 November 2008), para. 38.; *Axel Springer AG v. Germany*, [GC], App No. 39954/08, (ECtHR, 7 February 2012), para. 89.; MUÇI–MUÇI i. m. 32.